

צילו של צילו

אילו היה מחזה מעין זה מפיץ ב־ סרט הוליוודי או איטלקי, היו הצופים מעקמים את חוטמם ומפליטים: „קישו!“ כי במעמד פתיחתו המחודשת של האמפיתיאטרון הרומאי העתיק בקיסריה, היה כל כה שבמאי רגשני ירחוץ לתוך סצינה סכי רינית: כדור שמש שוקע בים; גלים מתנפצים אל החוף; צלילי המוסיקה האלוהית של בטהובן, באך והידן; תיירות אמוריות מפורסות בצד קיבוציניות צבריות במכנסים קצרים; מצלמות ומכונות חרי שות בצל מבנים עתיקים. על כל אלה הוטל צילו של כלי אחד — צילו של צילו.

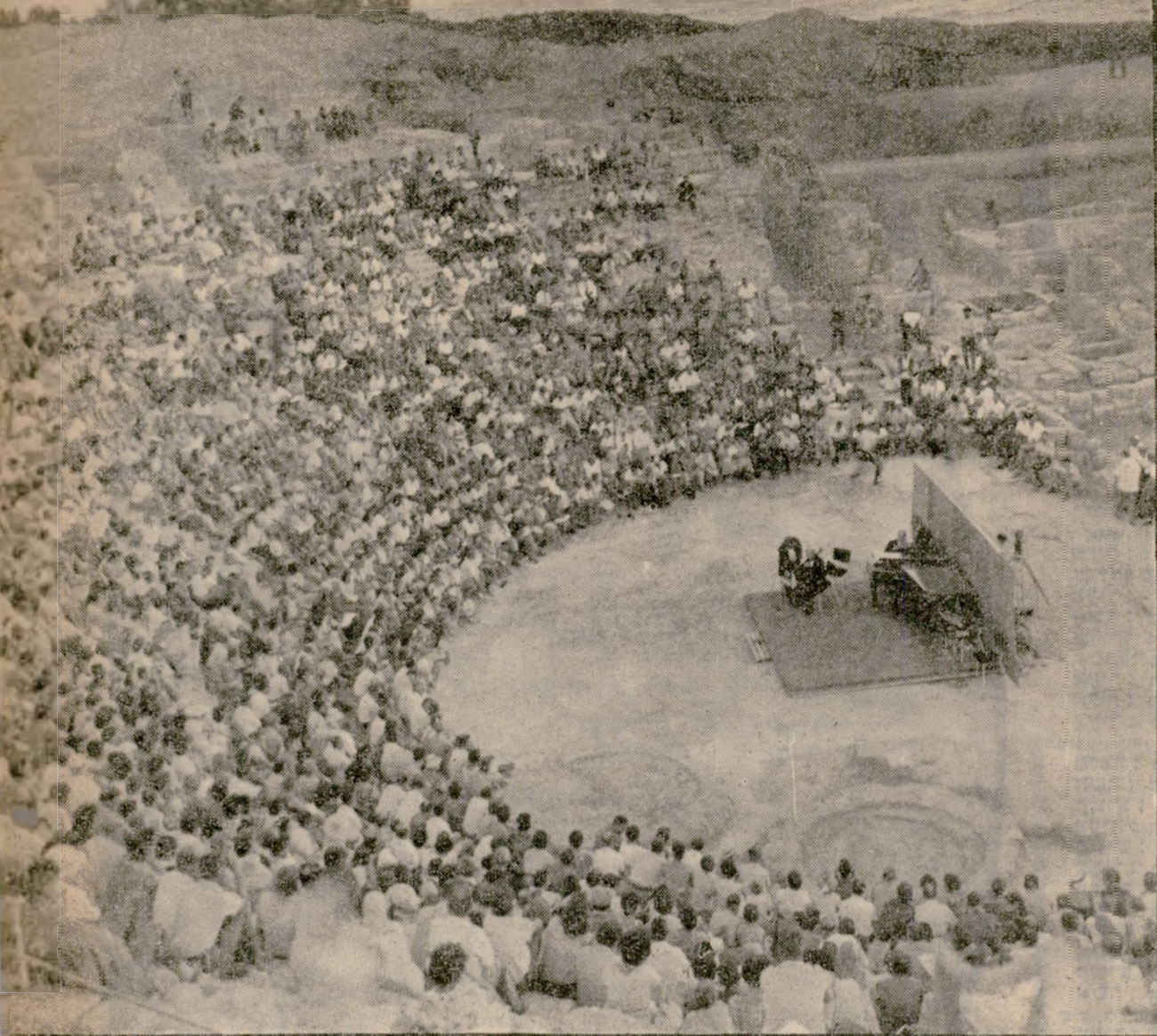
הבמאי היה הפעם אלוהים בעצמו, והמעמד שפע שגב של אמת והוד קדומים, היתה זו אחת הפעמים הבודדות שההגדרה של „משק כנפי ההיסטוריה“, לא נשמעה לגניהן כמליצה נכונה ומאלצת.

אפילו שני סדרני הפועל המלומסרים, שניצבו ככריונים משני צידי הבמה, שעה שהופיעו עליה גדולי המוסיקאים בעולם כצילן פאבלו קאזאלס, הכנר איוק שטרן והפסנתרנים סרקין ואיסט. מין; אפילו במת העין הפשוטה שמאחוריה הוקמה מחיצה פרימיטיבית חסרת טעם, של דקטים חרי מים שקילקלה את ההרמוניה של הניף — לא הצליחו לפגוע במעמד.

לשיא ההתעלות הגיע המחזה עם סיומו. היה זה כשקאזאלס הישיש (85) והגדול השקוע את נשמתו והתמכר כולו להפקת צלילי הקונצרטו של באך מתוך הצילו שלו. שעה שהגיע לפרק הסיום כבר טבלה השמש בים ממול. ככל שהתקרב לסיום היא הלכה ושקעה במים, ששינו את גחנם מכחול לאדמדם. עם הצילו להתארון נעלמה השמש כולה, ואחרי שפגו הדי הנגינה המשיך הים ללחץ בנהמת גליו את ה־ תשואות הסוערות, כמוסיקת רקע של הטבע.

★ ★ ★ התיירות התעופו

אזכרים הצופים, שהתפזרו על מו־ שבי זירת האמפיתיאטרון הבלתי מ־ היקצעים שהריצוף נעלם מהם, דמו יותר בצורתם החיצונית לקהל הצופה בתחרות כדורגל מאשר לקהל מאזיני קונצרט. גם עשרות השוטרים וסדרני הפועל בחולצות כחולות וצבא הצלמים שהתרוצץ ללא הרף על משטח הבמה, בצרפו את תיקות המצי למות לצלילי המוסיקה, תרמו לאחירה זו.

„הי מיטופי, מיטוס — לוא אתה ראיח...“

מול חוף היס בו היה הנמל הרומאי הגדול ביותר בארץ, מתערבת המית הגלים בצלילים להם בחרות קודש באמפיתיאטרון הרומאי.

התוים והפכו אותה עם סיום כל דף. הרומאים לא בנו את האמפיתיאטרון הזה לשם השמעת מוסיקה קלאסית. העיר, שהפכה לעיר רומאית על־ידי פומפיוס, נבנתה על־ידי הורדוס ונקראה על שם אוגוסטוס קיסר, שימשה מרכז לגיונות רומי בתקופת המרד היהודי. יתכן שבזה המקום הוצעו להורג עשרות הרוגי־המלכות ובתוכם רבי עקיבא, בתקופת מרד בר־ כוכבא. יתכן שבתקופת הנצרות הושלכו כאן הנוצרים הראשונים לאריות לעיני קל־ גסים מריעים.

תרועות הלגינות וזעקות המוצאים להורג, הם שנתנו הפעם פירוש שונה לחלוטין למוסיקה של בטהובן ובאך. כי הן ריחפו כל הזמן בחלל, התערבו אף הם במוסיקה הרועעת.

נראה נרגש. הוא הובל עם אשתו, מרטיטה, דרך הכניסה הגבוהה לזירה, שנשארה כמעט שלמה, הושב בצד הבמה. ספק אם צלילי המוסיקה שהושמעה אותה שעה על הבמה הניעה אליו. אבל הוא ישב מתוח וכסימן להתרגשותו היתה העובדה ששכח אפילו לתקוע אל פיו את המקטרת הנצחית שלו. כשעלה לבסוף על הבמה עם הצילו שלו נאלץ להדוף בקשתו את המוני הצלמים שהסתערו עליו. רק בעזרתם של השוטרים והסדרנים, שלא היססו להשתמש בכוח, הורחקו הצלמים.

הרוח מילאה תפקיד נכבד במחזה. התוים חוזקו אמנם לעמודיהם, אולם הרוח שיחקה בהם כרצונה. מיד התנדבו המוסיקאים הי־ אורחים, אלה שלא הופיעו אותה שעה, ניצבו ליד המנגינים, החזיקו את ניירות

בכל כמה רגעים התעלף מישהו אחר בנקודה אחרת ביציע. בעיקר היו אלה תיירים ותיירות אמריקאיות קשיות, שליבן הציוני נעצר בהם מרוב התרגשות. אולם אפילו שכניהם הקרובים של אלה לא זעו. נערות העז־ראשונה בחלוקים לבנים וחלו בין המושבים, הזליפו טיפיות ואלריאן וג־ ררו הוצעה את המתעלפים, מבלי שאיש ירגיש בכך. ליד ישראל גלילי התפתלה תיירת ביטורים במשך שעה ארוכה, הקיאה ליד המושב. איש לא קם מהמקום. כיסו את הלכלוך בעתון, נשאו את התיירות הי־ חצה והמשיכו להתפעל.

המוסיקאים עצמם ניצבו לפני הופעתם מול היציעים פעורי פה, שלפו מצלמות והנציחו כל פרט במעמד. אפילו קאזאלס הישיש, שופע רוח הנעורים,

בהיכל התרבות ומוציא את הקהל מכליו, בפסטיבל המוסיקה הראשון שנערך בישראל